

**LBRIS**

We know  
books

**COSTEL NEDELCU**

**Până la cer  
te mănâncă  
pământul**

ROMAN

Ediția a doua, revăzută



Editura  
**NEUMA**  
2023

Când Maica Geologia se stinse, de orfanul Andrei și-au adus aminte nepoatele ei. Trimițându-i fiecare câte o firimitură, apoi chiar cozonaci întregi, din om de compătimit, Andrei se pomeni bogat. Adunase averi, avea cinci case, însă toate la un loc nu-l impresionau pe cât o făcuseră zilele de prospecțiuni pe crestele mărețe ale munților. Zile în care pășise prin iarba brodată cu flori, sărise peste cascadele învăluite în ceața curcubeului, auzise umbra lui Dumnezeu foșnind pe orice cărare. Veneau comenzi de studii geotehnice, de mediu, topografice, pe care altădată le-ar fi lăsat în seama începătorilor. Dar viața nu mai era la fel. Nu mai avea de ales. Făcea orice pentru a-și duce zilele.

Ghearele, cu care Maica plecase înfipite în gâtlej, îi uscaseră și lui seva. Altarul visului său se prăbuși. Sufletul îi rămase strivit sub stânci. Printre tenebre își căuta vina. Era ca un avatar rătăcitor cu telefonul în mână între Paradis și Infern, ocolind Purgatoriul. „E în zadar”, răsuna în receptor, „nu-i mai aduceți colaci și lumânări, nu vă mai prefaceți c-o plângeți în timp ce vă bateți pe bomboana de pe coliva ei! Vă aștepta lăcrimând pe când încă mai sufla. Fusese o maică bună pentru toți”.

Un sentiment apăsător nu-i dădea pace. Se trase de obraji, își încreți fruntea în timp ce ochii i se holbau. Se descotorosi de el însuși. Se pipăia singur. Era întreg, respira, cu privirea pierdută în rafturile bibliotecii. Aproape că asurzise. Telefonul suna continuu. Răspunse. Știrea îi împietri inima. Așadar, nu fusese doar o viziune înfricoșătoare, era adevărat. Se sfârșise. Abia ieșit din ceață, se văzu trimis în beznă. De ce au fost inventate telefoanele pentru știri rele? Începu să-și aducă aminte de ele, una câte una.

\*

– Alo, trăiască Revoluția!

– Să trăiască! răspunse buimăcit Andrei.

Abia ațipise, era obosit după trei zile și trei nopți la rând în care stătuse de planton, pe casa scării, împreună cu alți bărbați din bloc. Stătuse cu ei de veghe, în fața ușii cu ramă de fier de la intrare, gata să înfrunte vreun terorist care ar fi venit să-i atace. Cu toții o făceau mai mult pentru liniștea familiilor lor, care astfel puteau dormi câteva ore. Era un grup de vreo zece bărbați, cuprinși uneori de momente de panică, asemenea femeilor și copiilor rămași în fața televizorului. Toți așteptau cu înfrigurare sfârșitul acelei temeri nedefinite care cuprinsese întreaga societate. Blocul lor devenise o cetate antică în care oamenii se baricadaseră, așteptând cu sufletul la gură deznoământul asediului de la porțile ei. Taberele care se confruntau după seara zilei de douăzeci și doi decembrie aveau ca obiectiv nu numai rezolvarea

conturilor dintre ele, ci și inducerea fricii în mulțimea de gură-cască. Știrile televizate anunțau moarte. Ba a unor teroriști, care ar fi atacat oamenii de bine ațintiți cu ochii pe butoanele puterii, ba a unor apărători revoluționari. Timp de trei zile și trei nopți, din seara zilei de douăzeci și doi până în noaptea de douăzeci și cinci decembrie, lumea încremenise în locuințe. Nu știau ce se întâmplă afară, doar că se tot trăgea și se tot murea. Anul o mie nouă sute optzeci și nouă se sfârșea în chinuri grele.

Într-una dintre cele trei nopți, în fața ușii de la intrarea în blocul apărat de Andrei și vecinii lui, ca o nălucă, apăru o siluetă ascunsă într-un cojoc, cu o căciulă de vulpe îndesată bine pe cap. Bărbații grupați la parter ar fi zis că era o femeie. S-au convins auzind vocea care-i ruga să deschidă. Le-a cerut voie să intre în bloc, spunând că locuiește la apartamentul optzeci și unu și vine de la serviciu, de la stația de apă potabilă. Venea, adică, de la un loc de muncă dintre acelea cu „ape otrăvite”, după cum, alarmant, anunțaseră niște crainici pe postul de televiziune. Femeia nu era câtuși de puțin cunoscută de vecini. Ziua dormea, iar noaptea își făcea serviciul la stația de pompare care le asigura, inclusiv lor, bărbaților de pe casa scării, apa potabilă de la robinetele din case. Cu ceva ore în urmă se zvonise că o bătrână fusese prinsă cu o grenadă ascunsă într-o colivă și, de atunci, orice femeie care umbla pe străzi era suspectată de acțiuni teroriste. Ezităările bărbaților o enervară pe femeie. Venise prin ger kilometri întregi și nu i se permitea să

intre în adăpostul la care avea tot dreptul. Cu greu i-a înduplecat să-i deschidă. Au perchezitionat-o ca pe un posibil terorist. După ce s-au convins că nu reprezenta un pericol, i s-a dat voie să urce, însoțită, la apartamentul ei.

Aproape toți apărătorii blocului erau oameni maturi, unii dintre ei ofițeri în putere sau sportivi de performanță. Unul, cu o constituție robustă, mai reținut la vorbă, era chiar colonel în funcție, obișnuit măcar cu ideea de atac și apărare. Lucra la Externe, a aflat Andrei mult mai târziu și cu totul întâmplător. Un altul, de doi metri înălțime și o sută cincizeci de kilograme, blond, ciupit de vărsat, fusese rugbist în naționala României. El spusese, la mijlocul uneia dintre nopți, când s-a declanșat un zgomot asurzitor în urma tirurilor de AKM-uri: „Și dacă ar veni acum un terorist, de genul acestora prezentați la televizor ca securiști înarmați, firoși și invulnerabili, noi, cu mâinile goale, ce-am putea să facem? Nimic!” Se așternu o mușenie apăsătoare. Încă unul, la fel de înalt dar mai tânăr, mai suplu și mai vioi, chipeș, apărea la două-trei ore, deschidea ușa, dădea o raită în jurul clădirii și revenea în casa scării, apoi o întindea în apartamentul său de la etajul trei. Muncea la un combinat de resurse minerale aflat dincolo de granița de est a României, revenise doar de câteva zile acasă și participase la mitingul din 21 decembrie 1989. Într-o noapte în care lui Andrei i se păru că aude pași în spatele blocului, îi arătă o fierătanie mai lungă de-o palmă, un pistol confecționat de el însuși, pe care-l avusese asupra sa

pe timpul mitingului fără să-i pese de cineva. Andrei nu schițase niciun gest la vederea armei. Nu știuse ce să creadă pe moment. Știa doar că în acele zile, panica îi cuprinsese pe oameni. Mai nimeni nu mai umbla pe afară, toată lumea stătea neclintită în case, ascultând simfonia tragerilor – nimic altceva nu se auzise de peste cincizeci de ore în acel spațiu situat în apropierea cimitirului Ghencea și a Ministerului Apărării.

Groaza bântuia pe toate drumurile. Lumea inspira și expira teamă. Andrei nu mai simțise de mult spaima de ceva anume, nici chiar boala de cancer a tatălui său nu-l înfricoșase. Însă acum, de trei zile, trăia numai în frică. La fel și ceilalți de lângă el, nu pentru viața lor, ci pentru avutul lor. Clădiri de patrimoniu fuseseră distruse cu nepăsare. De ce nu s-ar fi provocat o explozie și pe scara unui bloc din apropierea Ministerului Apărării Naționale? Asta le era teama.

Una nefondată, căreia treptat i se șterseră urmele aproape complet. După cinci ani, în fața liftului, soția colonelului de la Externe îi povestea nevestei lui Andrei Bărăganu, cum pregătise ziua națională a României întregul corp diplomatic dintr-o capitală străină pe care o vizitaseră amândouă - cu sarmale în foi de viță și de varză, mititei, brânzeturi și vinuri aduse din țară pentru reclamă, plăcintuțe de dovleac și de mere și multe altele.

\*

– Te așteptăm la întreprindere, Andrei! auzi glasul candid al Alexandrei.

Mintea lui era ocupată cu situația tatălui său, abia scos de pe masa de operație, și cu spaima trăită alături de ceilalți locatari ai blocului. Totuși, vorbele ei transmiteau mai mult decât o invitație de-a reveni cât mai repede la maica lor, întreprinderea. Revenindu-și din năuceală, le prindea sensul: „*Viii cu viii, morții cu morții; A murit Regele, Trăiască Regele!; Pleacă ai noștri, vin ai noștri*”. Deslușea nuanțele din glasul fostei sale colege de facultate: trebuia acționat numaidecât, deja fuseseră ocupate locurile din față în cadrul noii puteri. Pentru orice strapontină rămasă liberă era nevoie de mobilizare fără zăbavă. Nu era timp de pierdut.

Cu trei ani mai tânără decât el, brunetă, subțirică, înaltă, Alexandra era nora unui diplomat angajat al Organizației Națiunilor Unite. În facultate, la îndemnul lui Andrei, participase la un concurs de limbă engleză. Acolo a cunoscut un alt concurent, care vorbea engleza ca un nativ. Familia lui călătorise aproape toată viața în jurul Globului, în misiuni de combatere a sărăciei din lumea a treia. Vlad vorbea românește doar seara, la cină, cu părinții săi, în rest engleza: la școală, pe stradă, la restaurant, la cafenea, oriunde ajungea, cu sau fără „babacii” săi. Au câștigat amândoi același premiu: o săptămână în tabăra studentescă de vară de la Costinești. În cursul acelor zile, se plăcură unul pe altul. Rămaseră împreună pentru totdeauna. Și tot împreună au venit ca stagiați în echipa lui Andrei, după ce au terminat facultatea.

Alexandra era obișnuită să aibă inițiativă. O dovedea și de data aceasta. Dar era conștientă că e nevoie de

puterea unui grup. Numai ei doi, ea și Vlad, ar fi însemnat o forță infimă. Nu era de ajuns. Trebuia să atragă și alți tineri ca ei, puternici, experimentați în conducerea și manevrarea oamenilor. Se gândise și la Andrei. Pe măsură ce o asculta, sorbind dintr-o cafea sleită, lui i se limpezeau gândurile. Răspunse afirmativ chemării ei, fără a o încuraja să-l aștepte prea curând.

\*

După ce acalmia se instalează pe străzi, și-a făcut curaj și a pornit spre Institutul Oncologic. Trecuseră câteva zile de când tatăl îi fusese operat de cancer. În mijloacele de transport erau rareori trei călători, de cele mai multe ori doar unul sau chiar niciunul. Era singurul pasager al troleibuzului. Într-o stație a urcat un bărbos cu o servietă în mână. Andrei avea, într-o sacoșă de plastic, o oală cu supă de pasăre. Amândoi s-au privit cu fețe bănuitoare. Chiar înspăimântate. Era efectul zilelor sângeroase, oamenii nu se mai puteau privi cu încredere. Suspiciunea și teama parcă fuseseră semănate peste oraș și încolțeau cu forță în fiecare suflet. Oamenii nu erau în stare și nici nu aveau curajul să se întrebe cine și de ce răspândise groaza care-i cuprinsese. Nici măcar câinii comunitari nu mai ieșeau din adăposturile pe la care se aciuaseră, speriați de auzul atâtor focuri de armă.

\*

Întors de la Fundeni, l-a sunat pe Ionică Borcea de la Alba Iulia. Acesta avusese curajul de a protesta,

împreună cu alți colegi studenți împotriva desființării secției de sociologie de la Universitatea din București, în anii '77-'78. Dacă ar fi fost membru de partid, spunea, ar fi predat carnetul, cum au făcut-o și alții pentru aceeași cauză.

– Da, Andrei.

– Ce se întâmplă, măi? Tu ești istoric, sociolog, chiar și o țără psiholog...

Fără să se lase întrebat încă o dată, Ionică se lansă într-o adevărată tiradă pe care Andrei o ascultă cu răsuflarea tăiată:

– Analizând și rezumând vorbele unei bestii cu buze slinoase, ce făcea pe povățuitorul norodului la televizor, o primă necesitate de slăbire a puterii de judecată a unei părți a poporului, ce-l slăviseră cândva pe Ceaușescu pentru incontestabilele lui merite de odinioară, era recurgerea la mincinoasa învinuire a șefului statului cum că ar fi omorât zeci de mii de oameni la Timișoara. Dacă această minciună avea să țină, și chiar a ținut, următorul pas era cel de a-i determina pe toți posibii ceaușiști să nu-l apere, dimpotrivă, trebuia ca ei să-l abandoneze total pentru a nu fi acuzați de „genocid”. Așa s-au petrecut lucrurile. Criminalii, care au luat locul revoluționarilor în clădirea Televiziunii, nu au admis nici măcar imparțialitatea. Poporul trebuia determinat să-l urască pe dictator, dar se vede treaba că nu reușeau s-o facă. Fără adevăr, individul acela grobian, cu ochii injectați, gata să bea din sângele adversarului, a devenit la un moment dat neputincios. Încurajat de serviciile secrete

de prin capitalele a două imperii s-a considerat un om al cărui cuvânt ar fi fost de temut. Din neputința găsirii unei dovezi în stare să miște întregul popor, dublul spion a mințit că sunt zeci de mii de morți la Timișoara și a reușit să inducă frica; un sistem al minciunii a fost substituit ad-hoc de un altul și mai mitoman. El de asta avea nevoie, să prostească un norod credul și să-i ucidă conducătorul. Probabil, în istoria noastră, la fel s-a întâmplat și cu Vlad Țepeș, Mihai Viteazul, Tudor Vladimirescu, Alexandru Ioan Cuza, Antonescu și mulți alții, care au îmbrăcat „cămașa morții”. Popular n-a fost niciunul pe parcursul întregii lui cariere politice. Antonescu era cât pe-aci să-l trimită pe bătul, bunicul tău dinspre tată, în închisoare. Când a venit în 1943 la Sărata, Basarabia, toată lumea, de la mic la mare a fost strânsă în careu la ordinul mareșalului. Nu? Bătul tău a ieșit în față și i-a spus răspicat că nu poate da din recolta lui patruzeci la sută pentru front. Familiei lui ce-i mai rămânea, reinvestirea pentru producția de anul viitor din ce? N-a fost singurul nemulțumit, a fost o întâmplare mărunță, dar câți n-au fost dezamăgiți de regimul lui? Poate chiar milioane. Aș fi vrut să citesc memoriile lui, înainte de a plăti pentru tot ce a greșit. Mi-ar fi plăcut să le citesc pe-ale Tovarășului, am fi avut ce afla. Acum nu vom mai afla nimic. Chiar de asta l-au omorât. Dacă timp de douăzeci de ani, pe timpul lui, au venit și l-au chemat în vizită la ei cei mai mari șefi de stat ai lumii, regi și împărați, în repetate rânduri, iar pe timpurile trecute doar Hitler ne chemase la un pact cu el și cu ce

consecințe grave, atunci ce popor am fost în fiecare dintre aceste perioade istorice? Auzi gureși dintre aceștia care spun că, vezi, Doamne, Mihai Viteazul n-a fost cine știe ce. Păi, dacă n-a fost, atunci, guralivule, încearcă să devii și tu măcar un primar în orașul tău, să vedem, poți? Să vedem de ce ești în stare. Vorbește gura fără ei. Să-ți fie clar, continuă Ionică, trăgând puternic aer în piept, nu iau apărarea nimănui. Am dreptul să observ, să întreb, să mă mir. Am câștigat acest drept. Eu am luptat pentru el cu mult timp înaintea altora, pe vremea când m-am răzvrătit, în 1977-1978, împotriva sistemului care desființase secția de Sociologie din cadrul Universității din București. Tu, de asemenea, Andrei, ai sprijinit elementele tinere ca să pătrundă în comitetul de partid al facultății, care azi se laudă că au erodat din interior comunismul. Ai tot dreptul să te exprimi. Nu ești vinovat de nimic, nu te mai abține să vorbești liber! Chiar Partidul Comunist de s-ar întoarce, nu te-ar putea judeca de ceva. Ai sprijinit niște elemente tinere, le-ai considerat novatoare...

Pe firul telefonului se auzi o țiuitură și legătura se întrerupse. Andrei încercă s-o reia, dar nu mai reuși. Încercă timp de o jumătate de oră, bătu în furcă mai s-o rupă. Degeaba. Se lăsă păgubaș.

\*

Al doilea drum, după ce se hotărî să iasă din bloc unde stătuse baricadat ca toți ceilalți locatari, l-a făcut până la facultate. Fusese chemat pentru a-și spune